

5.9.1 Občanská výchova

PRIMA

Téma	Výstupy	Učivo (pojmy)	Průřezová témata	MP vazby
ŠKOLA A STUDIUM	Orientuje se ve školních pravidlech a vysvětlí, proč jsou potřeba.	naše škola – školní řád, práva a povinnosti žáků, žákovská samospráva	1.1, 2.1	
	Respektuje přijatá pravidla soužití se spolužáky, s učiteli a dalším zaměstnanci školy. Uvědomuje si svůj přínos k vytváření klimatu ve třídě, škole.	pravidla školního života		
	Uvědomuje si význam kvalitního trávení volného času.	pasivní a aktivní odpočinek		
	Vyhodnocuje důležitost činností a jejich zařazení do svého časového rozvrhu.			
NAŠE VLAST	Zná státní symboly ČR, objasní jejich účel a užívání. Má přehled o státních svátcích a jejich spojení s významnými událostmi historie.	vlast, státní symboly, státní svátky a významné osobnosti	1.7, 2.2, 2.4, 4.2, 4.4	Dej, Zmp
OBČAN A STÁT	Uvědomuje si roli občana ve své obci, ví o možnostech účasti občana na správě a řízení obce, dokáže si tyto informace vyhledat.	občanství, občan obce, obecní úřad informační kanály obce	1.11, 4.1, 4.4, 4.5	
MÍSTO, KDE ŽIJEME	Zná svojí obec a okolí (významná místa, památky, osobnosti). Zmapuje místa a aktivity veřejného dění a to, jakými osobními nebo digitálními cestami informuje obec své občany a o čem je takto informuje.	naše obec a region		Dej, Zmp

Téma	Výstupy	Učivo (pojmy)	Průřezová témata	MP vazby
	Uvede hlavní řídicí instituce a orgány státní správy a samosprávy obce. Dokáže vyhledat informace o fungování obecního úřadu.	obecní úřad, zastupitelstvo, internetové stránky obce		
HOSPODAŘENÍ	Vysvětlí, co ovlivňuje životní úroveň lidí. Uvede příklady a porovná různé formy vlastnictví a objasní zásady jeho ochrany včetně ochrany duševního vlastnictví.	majetek, vlastnictví		
	Respektuje majetek druhých.	ochrana majetku, vandalismus		
LIDSKÁ PRÁVA	Orientuje se v problematice lidských práv.	lidská práva v dokumentech, Nobelova cena za mír		Dej
	Rozpozná projevy lidské nesnášenlivosti a uvědomuje si jejich závažnost a negativní vliv. Zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti.	xenofobie, rasismus, diskriminace média, dezinformace		
	Přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí.	lidská práva		

SEKUNDA

Téma	Výstupy	Učivo (pojmy)	Průřezová témata	MP vazby
ČLOVĚK A SPOLEČNOST	Seznámí se s pojmy socializace, sociální skupina. Uvědomuje si vliv prostředí a okolí na formování lidské osobnosti. Analyzuje a doloží na příkladech vliv médií a digitálního prostředí na jednotlivce a sociální skupiny.	sociální skupiny, vliv rodiny, školy a vrstevníků na osobnost, vliv médií, internetu a sociálních sítí		
	Volí vhodné prostředky verbální i neverbální komunikace vzhledem k dané situaci a svému postavení.	komunikace		
	Vnímá, jak určitý způsob komunikace působí na ostatní. Kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání.	kritické myšlení, média, sociální sítě, internetové diskuze apod.		
	Zhodnotí nebezpečí sociálních nebo názorových skupin, identifikuje rizika související s komunikací v těchto bublinách.			
	K informacím z médií přistupuje kriticky. Přemýšlí, podle čeho a jaká média si vybíráme		1.6, 1.7, 1.8, 4.2, 6.1	
	Rozpozná protiprávní jednání v oblasti nakládání s osobními údaji a v oblasti šíření nenávisti – omezování svobody projevu, vydírání, podvod, hate speech, hoax, kyberšikana.			
	Rozpozná propagandu, dezinformaci a manipulaci v mediálním prostředí a zhodnotí, jak to ovlivňuje chování a jednání lidí.	média, manipulace, dezinformace		
ČLOVĚK A KULTURA	Vysvětlí význam kultury.	kultura	1.11 5.3, 5.4	Dej, Cjl
	Charakterizuje světová náboženství a respektuje	judaismus, křesťanství, islám,		

Téma	Výstupy	Učivo (pojmy)	Průřezová témata	MP vazby
	náboženské přesvědčení druhých lidí.	hinduismus, buddhismus		
	Seznámí se s pravidly slušného chování; rozpozná, jaké chování vyžaduje určitá situace.	etiketa		
	Zná nejvýznamnější přírodní a kulturní památky v ČR.			
	Chápe význam ochrany životního prostředí a dokáže vyhledat organizace a instituce zabývající se jeho ochranou.	ochrana kulturních památek a přírody		
RODINA	Chápe význam rodiny a svou roli v ní, rozumí potřebám jednotlivých členů.	rodina příbuzenské vztahy vztahy		
	Orientuje se v příbuzenských vztazích.			
ČLOVĚK V MIMOŘÁDNÝCH SITUACÍCH	Umí poskytnout základní pomoc při ohrožení života. Dokáže využít moderní technologie (mobil, gps, aplikace apod.) a přivolat odbornou pomoc.	zásady první pomoci bezpečnost	1.8	Tev

TERCIE

Téma	Výstupy	Učivo (pojmy)	Průřezová témata	MP vazby
ČLOVĚK JAKO JEDINEC	Uvědomuje si, že během života dochází k fyzickým, psychickým a sociálním změnám. Připomene si znaky jednotlivých vývojových období jedince. Dokáže na sobě rozpoznat projevy puberty.	vývojová psychologie, pubescence	1.2, 1.3, 1.4 1.2, 1.3	Bio
	Uvědomuje si vlastní jedinečnost, schopnosti a motivaci. Objasní, jak hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu může pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života.	osobnost		
	Posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů.	myšlení, paměť a pocity		
	Dokáže pojmenovat a popsat základní emoce, uvědomuje si vlastní prožívání pocitů a ví, jak s city pracovat. Chápe význam volných vlastností při dosahování stanovených cílů a překonávání překážek.			
	Uvědomuje si možné chyby ve vnímání druhých.	předsudky, stereotypy, první dojem		
	Uvědomuje si vliv digitálních technologií a médií na vytváření, šíření a překonávání společenských stereotypů a předsudků.			
	Popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru.	volní vlastnosti, autoevaluace, sebevědomí		
HOSPODAŘENÍ A STÁT	Popíše hlavní zdroje příjmů státu a hlavní oblasti výdajů. Uvede, do kterých oblastí stát směřuje své výdaje. Uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu.	národní hospodaření, HDP, státní rozpočet		

Téma	Výstupy	Učivo (pojmy)	Průřezová témata	MP vazby
	Vysvětlí pojmy vyrovnaný, přebytkový a schodkový rozpočet státu. Rozumí různým způsobům nakládání s volnými finančními prostředky a způsoby krytí deficitu.			
	Chápe funkce a činnost bank. Orientuje se v nabídce služeb klientům a ví o možnostech internetového bankovníctví a aplikacích. Chápe princip pojištění a význam úroku.	banky a bankovníctví, internetové bankovníctví, ČNB		
	Vysvětlí fungování České národní banky.			
HOSPODAŘENÍ	Uvědomuje si hierarchii potřeb a respektuje potřeby druhých lidí.	teorie potřeb		
	Sestaví rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje. Dokáže rozlišit zbytné a nezbytné výdaje, rozlišit příjmy a výdaje jednorázové a pravidelné. Objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti.	rozpočet rodiny, peníze		
	Uvědomuje si hodnotu peněz a zná základní pravidla zacházení s nimi. Na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH. Popíše vliv inflace na hodnotu peněz.			
	Popíše fungování trhu (nabídka, poptávka, cena zboží) na příkladech chování kupujících a prodávajících.	statky a služby, fungování trhu reklama, ochrana spotřebitele		
	Chápe význam porovnávání kvality a ceny zboží a služeb v souvislosti s nabídkou a poptávkou.			
	Na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení. Uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty a vysvětlí jejich omezení.			

Téma	Výstupy	Učivo (pojmy)	Průřezová témata	MP vazby
VOLBA POVOLÁNÍ	Vysvětlí význam faktorů ovlivňujících volbu povolání. Zamyslí se nad svými schopnostmi, zájmy a vlastnostmi.	brigáda, zaměstnání, nezaměstnanost pracovní pohovor, životopis		
	Navrhne způsoby hledání zaměstnání (brigády), pracovních příležitostí. Vysvětlí roli úřadu práce při hledání zaměstnání.			
	Uvede náležitosti pracovní smlouvy.	pracovní smlouva, zákoník práce		
	Seznámí se se zákoníkem práce. Dokáže vyhledat podmínky pro zaměstnávání mladistvých, ukončení pracovního poměru apod.			
	Vysvětlí, co je to podnikání a jeho formy. Umí dohledat podmínky pro konkrétní typ podnikání.	podnikání		

KVARTA

Téma	Výstupy	Učivo (pojmy)	Průřezová témata	MP vazby
OBČAN A STÁT	Charakterizuje znaky demokracie, dokáže vysvětlit pojem demokratický stát a uvede jeho výhody pro každodenní život.	stát, demokracie	2.1, 2.2, 2.3	
	Rozlišuje a porovná úkoly jednotlivých složek státní moci v ČR. Uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu.			
	Rozlišuje různé typy a formy státu, porovná na příkladech jejich znaky.			
	Zná možnosti zapojení do veřejného života. Vyloží smysl voleb v demokratických státech a uvede příklady jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů.	volby a veřejný život občanská angažovanost		
ČLOVĚK A PRÁVO	Uvědomuje si rozdíl mezi morálními a právními normami.	základní právní pojmy		
	Rozlišuje mezi pojmy právní řád, právní odvětví a právní vztah.			
	Stručně charakterizuje pyramidu právního řádu ČR. Vysvětlí funkci Ústavy ČR a Listiny základních práv a svobod.	právní systém, Ústava ČR, Listina základních práv a svobod		
	Dokáže vyhledat právní normy a zorientovat se v nich.			
	Chápe, jak funguje politika v běžném životě, toleruje rozdílnost názorů na aktuální společenské dění. Je seznámen s fungováním politických stran a hnutí.	politika, politické strany, volby		
	Objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství.			
	Provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky. Chápe obsah smluvních vztahů uzavřených různými způsoby,	občanské právo, vlastnictví, smlouvy, pojištění		

Téma	Výstupy	Učivo (pojmy)	Průřezová témata	MP vazby
	uvede příklady – osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci.			
	Zamyslí se nad významem odpovědnosti. Dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování.			
	Rozlišuje úkoly orgánů právní ochrany (policie, státní zastupitelství, soudy, obce a další správní orgány), uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování protiprávního jednání.	orgány právní ochrany		
	Rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin. Uvede příklady. Orientuje se ve fungování soudů.	základy trestního práva, přestupek a trestný čin, tresty, soud		
	Vysvětlí rozdíl mezi trestní odpovědností nezletilých a mladistvých.	trestní odpovědnost		
	Uvede pravidla pro uzavření a ukončení manželství, vysvětlí práva a povinnosti členů rodiny.	rodina, sňatek, rozvod		
	Orientuje se v problematice registrovaného partnerství a seznámí se s různým přístupem některých států k této problematice.	registrované partnerství		
	Zjistí, jakým způsobem stát pomáhá rodinám.	sociální politika státu, péče o dítě		
MEZINÁRODNÍ VZTAHY,	Popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů. Uvědomuje si potřebu vzájemné mezinárodní spolupráce.	evropská integrace	3.1, 3.3, 4.4, 5.3,	Bio, Dej,

Téma	Výstupy	Učivo (pojmy)	Průřezová témata	MP vazby
GLOBÁLNÍ SVĚT	Vyhledá a uvede některé informace o konkrétních globálních problémech současnosti (společenských a ekologických), vyjádří na ně svůj osobní názor, diskutuje o jejich příčinách, možných důsledcích a řešeních.	globalizace, významné globální problémy, trvale udržitelný rozvoj, rozvojové cíle, mezinárodní organizace	5.4	Zmp
	Objasní souvislosti globálních a lokálních problémů.			
	Vyhledá aktuální příklady pomoci zemím postiženým válkou, přírodní katastrofou, chudobou apod.			
	Uvědomuje si potřebu vzájemné spolupráce mezi státy a umí vysvětlit, proč je důležitá. Dokáže informace vyhledat na internetu, zorientovat se na webových stránkách jednotlivých mezinárodních organizací a institucí.			